Yönetsel İletişimde Sosyal Medya Araçlarının Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Nihat Çetintürk

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3249-0898>

Doktora Öğrencisi / Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul – TÜRKİYE

Doç. Dr. Aydın Balyer

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4157-1155>

Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, İstanbul – TÜRKİYE

Makale Geçmişi

Geliş: 30.03.2020

Kabul: 22.05.2021

On-line Yayın: 30.06.2021

Anahtar Kelimeler

İletişim
Sosyal Medya
Yönetim
Okul Müdürü
Öğretmen

Araştırma Makalesi

<http://dx.doi.org/10.29228/JASSS.50615>

Öz

İçinde yaşadığımız bilişim çağında, bilgisayar ve iletişim teknolojilerindeki gelişime toplumun parçası olan okullarda kayıtsız kalmamış ve sosyal medya araçları okul paydaşları tarafından yoğun bir şekilde kullanılmaya başlamıştır. Okul müdürleri de bu noktada öğretmenler ile sosyal medya araçları gibi farklı iletişim kanalları ile iletişim kurmaya başlamışlardır. Bu kapsamda çalışmanın amacı, okul yöneticilerinin yönetsel iletişimde sosyal medya araçlarının kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemektir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Örneklem türü olarak amaçlı örnekleme türlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, İstanbul ili Çekmeköy ilçesinde görev yapan 12 öğretmen oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme formundan faydalanılmıştır. Toplanan veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, sosyal medya araçlarının okul yöneticileri tarafından kullanılması, sağladığı faydalar nedeniyle yönetsel iletişimde olumlu sonuçlar meydana getirdiği tespit edilmiş ancak bununla beraber bir takım iletişim sorunlarına da yol açtığı tespit edilmiştir. Sosyal medya araçlarının yönetsel iletişimde okul saatleri dışında kullanılması öğretmenlerin bir kısmına göre olağan karşılandığı, bir kısım öğretmenlere göre ise rahatsız edici olarak görüldüğü tespit edilmiştir. Sosyal medya araçlarının yönetsel iletişimde kullanılması, öğretmenler tarafından verilerin başka amaçlar için kullanılabilme ve verilerin yurt dışına gidebilme ihtimali gibi nedenlerden dolayı güvenilir bulunmamıştır. Ayrıca sosyal medya araçlarının bağımlılığı arttırdığı, bu durumun ise iletişimin bozulmasına ve çeşitli psikolojik rahatsızlıklara sebep olabileceği tespit edilmiştir.

Atıf Bilgisi / Reference Information

Çetintürk, N. ve Balyer, A. (2021). Yönetsel İletişimde Sosyal Medya Araçlarının Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, 14(85): 107-121.

Teachers' Views on the Use of Social Media Tools in Managerial Communication

Nihat Çetintürk

PhD Student / Yildiz Technical University, Institute of Educational Sciences, Department of Educational Sciences, Istanbul – TURKEY

Assoc. Dr. Aydın Balyer

Yildiz Technical University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Istanbul – TURKEY

Article History

Submitted: 30.03.2021

Accepted: 22.05.2021

Published Online: 30.06.2021

Keywords

Communication

Social Media

Administration

School Principal

Teacher

Abstract

Social media tools have been used intensively by the stakeholders in schools in line with the development in communication technologies in the information age. At this point, school principals started to communicate with teachers through different communication channels such as social media tools. In this context, the purpose of this study is to determine teachers' views on the use of social media tools in managerial communication of school administrators. The phenomenology design, one of the qualitative research designs, was used in the study. The maximum diversity sampling, one of the purposeful sampling types, was used as the sampling type. The working group of the research consists of 12 teachers working in Çekmeköy district of Istanbul province. Semi-structured interview form was used to collect the data. Collected data were analyzed by the content analysis method. According to the findings obtained in the study, it was determined that the use of social media tools by school administrators has positive results in managerial communication due to the benefits they provide, but it has also been found to cause some communication problems. It has been determined that the use of social media tools in managerial communication outside of school hours is considered normal according to some of the teachers and disturbing according to some teachers. It was not found reliable due to reasons such as the use of social media tools in administrative communication, the teachers' use of data for other purposes, and the possibility of data going abroad. In addition, it has been determined that social media tools increase addiction, which can lead to disruption of communication and various psychological disorders.

Research Article

DOI:

<http://dx.doi.org/10.29228/JASSS.50615>

GİRİŞ

Çağdaş okulda okul yönetiminin başarılı olabilmesinin anahtarı, okul yöneticisinin diğer okul paydaşlarıyla (öğretmenler, destek personeli, veliler vb.) birlikte çalışma yeteneğine sahip olmasıdır. Okul yöneticileri okul paydaşlarıyla ortak bir misyon, vizyon, değerler ve hedefler oluşturabildikçe, okul daha etkili hale gelebilir. Bu kapsamda okul yöneticilerinin diğer okul paydaşları ile sağlıklı bir ilişki kurması etkili iletişimi zorunlu hale getirmiştir (Lunenburg,2010).

Koçel'e (2013) göre iletişim süreci, bir yöneticinin görevlerini başarıyla yerine getirmesi için temel bir araçtır. Bu yüzden iletişim süreci yöneticilerin başarısı ve örgütlerin etkinliği ile ilgili en önemli süreçlerden biridir. Alibec and Sirbu'a (2019) göre iletişim, yönetim sürecindeki en önemli araçlardan biri olarak kabul edilir ve yönetimin her bir işlevini etkiler. Pauley'e (2010) göre ise, bir okul yöneticisinin etkili bir iletişim geliştirmekten daha büyük sorumluluğu yoktur.

Yönetim, yönetsel iletişimin kapsadığı iletişim teknikleri olmadan çalışamaz. Yönetsel iletişim, yöneticilerin faaliyetlerini ve insanları planlamak, organize etmek, yönlendirmek ve kontrol etmek için iletişim sistemini kullanma anlamına gelir. Dahası, her kuruluş, iş performansını kolaylaştırmak ve insanlar arasında memnuniyeti artırmak için etkili bir iletişim sistemi kurabilmelidir. Yönetsel iletişim, gerçekleştirildiği örgütsel çerçeve nedeniyle diğer iletişim türlerinden oldukça farklılık gösterir. Yönetsel iletişim, yöneticinin yönetsel bilgileri örgütün üyelerine ve iş ortaklarına gönderme yollarını ifade eder ve karşılığında onların geri bildirimleri yöneticinin kararlarını etkiler. Birçok uzman, iletişimsel yeterliliğin yönetsel başarının özü olduğunu ve kişinin yeterli iletişim araçlarını kullanarak muhatabının davranışını etkileyebileceğini düşünür. İletişim aynı zamanda kişinin görüşlerini başkalarıyla paylaşırken benimsediği süreçtir (Alibec and Sirbu,2019). Bell and Roebuck'a (2015) göre ise, çoğu zaman bireyler, yönetsel iletişim becerilerini geliştirme ihtiyacının farkında olmadan yönetim veya liderlik becerilerini ortaya koyarlar. Bu kişilerin, teknik beceriler anlamında başarılı olma ihtimali mevcuttur ancak bir yönetim veya liderlik rolünü üstlendiklerinde, iş birliğini teşvik etmek gibi gerekli yönetsel iletişim becerilerine sahip olmadıkları zaman yönetsel anlamda başarısız olabilirler. İletişim, bir organizasyonun can damarı ve yönetsel liderler için kritik bir yetkinlik olduğundan, yönetsel iletişim uygulayıcılar tarafından önemsenmelidir.

İnternetin kullanılmaya başlamasından sonra insanlar arasında iletişim yolları büyük ölçüde genişlemiştir ancak iletişim süreçlerini daha da geliştiren şey sosyal medyanın gücünün artmasıdır (Raush, 2011). Ruleman'a (2012) göre, mobil teknolojilerdeki hızlı büyüme, kullanıcıları arasında iletişim, iş birliği ve bağlantı kurmak için etkili bir mekanizma sunan sosyal medya araçlarının gelişimini sağlamıştır. Sosyal medya, kolayca bulunabilen çevrimiçi yayınlama araçlarını kullanarak bireyler veya şirketler tarafından oluşturulan içeriktir. Sosyal medya, kişisel ve ticari ilişkiler kurmak için çevrimiçi dünyadaki diğer kişilerle bağlantı kurmanın hızlı ve kolay bir yolu olduğu için son derece popüler hale gelmiştir. Sosyal medya aynı zamanda insanların başkalarıyla daha fazla iletişim kurmasını sağlamaktadır. Kullanıcılar yakınlarıyla daha önce hiç olmadığı şekilde bağlantı kurmaktadır. Çünkü sosyal medya kullanıcılara iletişim kurmanın ücretsiz, hızlı ve kolay bir yolunu sunmaktadır. Bu durum, özellikle insanların farklı şehirlerde veya ülkelerde ikamet edenlerle güçlü arkadaşlıklar kurmaları veya başka türlü sahip olamayacakları kişilerle ilişkiler kurmaları imkânı sağlamaktadır. Sonuç olarak, sosyal medya hem bireylerin hem de şirketlerin günlük yaşamlarını sürdürme biçimlerinde köklü değişikliklere yol açmış ve bu durum halen devam etmektedir (Raush, 2011). Joosten'a (2012) göre sosyal medya, kullanıcılarının yeni fikirleri, düşünceleri ve bilgileri daha etkileşimli ve sanal bir ortamda dağıtmasını ve paylaşmasını sağlayan çeşitli web tabanlı araçlardan oluşur. Williams (2012) sosyal medyayı, dünyanın her yerinde milyarlarca kullanıcının birbirleriyle iletişim ve iş birliği yapmasına izin veren bir iletişim mekanizması olarak tanımlamıştır. Bryer (2011)

ise, sosyal medya araçlarını sosyal etkileşimleri kolaylaştırmak, olası iş birlikleri sağlamak ve birden fazla kişi arasında müzakereleri mümkün kılmak için kullanılan teknolojiler olarak tanımlamaktadır.

Sosyal medya araçları son yıllarda okul yöneticileri ve öğretmenler tarafından da yoğun bir şekilde iletişim kanalı olarak kullanılmaktadır. Cox and McLeod'e (2014) göre, sosyal medya araçları, okul müdürlerinin karar alma süreçlerini ve okulun başarılarını, vatandaşların tercih ettiği iletişim kanallarını kullanarak paydaşlarla düzenli olarak paylaşılabilecekleri bir yöntemdir. Bu tür paylaşımlar, proaktif olarak kamusal imajlarını etkileyebilir. Sık sık blog gönderileri, tweet'ler, sosyal ağ sitelerinde yapılan güncellemeler ve benzerleri, çalışanların, öğrencilerin, ebeveynlerin ve topluluk üyelerinin paydaşlar için uygun zamanlarda çok az maliyetle veya hiç ücret ödemedi okul hakkındaki bilgilere erişmesine olanak sağlayabilir. Şahin (2017), sosyal medyanın eğitim kurumlarında kullanılmasının okul paydaşları arasındaki iletişime katkı sağladığını ifade etmiştir. Özmen, Aküzüm, Sünkür ve Baysal (2012) ise, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin bilgi paylaşımı noktasında sosyal ağları kullanmalarının teşvik edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Aldığı eğitim kurumlarında sosyal medyanın kullanımına ilişkin araştırmaların daha çok öğrencilerin akademik başarısına etkisine yönelik olduğu görülmektedir (Feyzioğlu, 2016; Menteşe, 2013). Ancak yapılan araştırmaların odak noktasında, eğitim kurumlarında yönetmel iletişimde sosyal medyanın kullanılması yer almamaktadır. Bu kapsamda sosyal medya araçlarının kullanımına yönelik araştırmanın, okul ortamında sağlıklı ve etkili yönetmel iletişimin kurulmasına katkı sağlayacağı, aynı zamanda yönetici ve öğretmenlere bu anlamda rehberlik edeceği düşünülmektedir.

Bu kapsamda araştırmanın başlıca amacı okul yöneticilerinin yönetmel iletişimde sosyal medya araçlarının kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemektir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki soruların yanıtları araştırılmıştır:

1. Okul yöneticilerinin yönetmel iletişimde sosyal medya araçlarını kullanmalarına yönelik öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
2. Yönetmel iletişimde sosyal medya araçlarını (WhatsApp vb.) okul ortamında kullanmalarına ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
3. Yönetmel iletişimde sosyal medya araçlarını (WhatsApp vb.) okul dışında kullanmalarına ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
4. Yönetmel iletişimde sosyal medya araçlarını (WhatsApp vb.) güvenilirliğine ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
5. Yönetmel iletişimde sosyal medya araçlarının (WhatsApp vb.) bağımlılığa (teknoloji ya da dijital bağımlılık) ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama süreci ve analiz işlemlerine yer verilmiştir.

Araştırmanın Deseni

Araştırma, yönetmel iletişimde sosyal medya araçlarının kullanımına ilişkin öğretmenlerin bakış açılarını tespit etmeye yönelik nitel bir çalışmadır. Labuschagne 'a (2003) göre, nitel araştırmalar, esas olarak fenomenin özellikleri, durumu ve karakteri (yani fenomenin doğası) ile ilgilidir. Nitel kelimesi, titizlikle incelenen ancak miktar, miktar veya sıklık açısından ölçülmeyen süreçlere ve anlamlara vurgu yapılmasını ifade eder. Niteliksel yöntemler tipik olarak çok daha az sayıda kişi ve vaka hakkında çok sayıda ayrıntılı veri üretir. Niteliksel veriler, doğrudan alıntılar ve durumların, olayların, etkileşimlerin ve gözlemlenen davranışların dikkatli bir şekilde tanımlanması yoluyla derinlik ve ayrıntı sağlar. Yapılan çalışmada araştırmanın amaçlarına ulaşabilmek için öğretmenlerin deneyimlerine ihtiyaç duyulmuştur. Bu sebeple araştırma nitel araştırma modellerinden olgu bilim deseni

gerçekleştirilmiştir. Fenomenoloji, araştırmacıların insanların deneyimini yakından ve ayrıntılı yollarla incelemelerini sağlar (DeMarrais,2004).

Çalışma Grubu

Yapılan araştırmanın çalışma grubunu, İstanbul ili Çekmeköy ilçesinde farklı okul türlerinde görev yapan 12 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada çalışma grubu belirlenirken amaçlı örnekleme türlerinden olan maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Creswell'e (2002) göre, maksimum çeşitlilik örnekleme, araştırmacının bazı özellikler bakımından farklılık gösteren vakaları veya bireyleri örneklediği, amaçlı bir örnekleme stratejisidir. Bu kapsamda maksimum çeşitliliği sağlamak amacıyla araştırmada cinsiyet, branş ve okul türü farklı öğretmenler ile görüşülmüştür. Öğretmenlere ilişkin demografik bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğretmenlere Ait Ayrıntılı Bilgiler

Sıra No	Kod	Cinsiyet	Branş	Okul Türü
1	Ö1	E	Din Kültürü	Lise
2	Ö2	E	Sınıf Öğretmeni	İlkokul
3	Ö3	K	Sınıf Öğretmeni	İlkokul
4	Ö4	E	Felsefe	Lise
5	Ö5	E	Sınıf Öğretmeni	İlkokul
6	Ö6	K	Sınıf Öğretmeni	İlkokul
7	Ö7	E	Sosyal Bilgiler	Ortaokul
8	Ö8	K	Türkçe	Ortaokul
9	Ö9	K	Fen ve Teknoloji	Ortaokul
10	Ö10	E	PDR	Ortaokul
11	Ö11	K	Bilişim Teknolojileri	Lise
12	Ö12	K	İngilizce	İlkokul

Araştırmada yer alan katılımcılara ait cinsiyet, branş ve okul türüne ait bilgiler Tablo 1'de yer almaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, araştırmacının ele almak istediği konu alanlarına dayanan bir dizi açık uçlu soru içerir. Sorunun açık uçlu doğası, araştırılan konuyu tanımlar, ancak hem görüşmeci hem de görüşülen kişi için bazı konuları daha ayrıntılı tartışmak için fırsatlar sağlar (Mathers, Fox and Hunn, 1998). Yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulurken konu ile ilgili literatür çalışması yapılmış ve sonrasında görüşme soruları oluşturulmuştur. Oluşturulan görüşme soruları için eğitim bilimlerinde bir uzman akademisyen ve sosyal medya konusunda deneyimli bir öğretmen ile görüşülerek soruların kapsamı anlamında görüşleri alınmıştır. Bu uzman görüşleri sonucunda alınan geribildirimlerle görüşme formu yeniden revize edilmiştir. Çalışma kapsamında iki öğretmen ile pilot görüşme yapılmıştır. Yapılan pilot görüşmeler sonrasında bazı sorularda düzenlemeler yapılarak yarı yapılandırılmış görüşme formunun son şekline ulaşılmıştır. Yapılan görüşmeler, okul müdürlerinden izin alarak öğretmenlerin rahat hareket edebilecekleri düşüncesi ile görev yaptıkları okullarda ve derslerinin olmadığı günlerde gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmeler sessiz bir ortam olması nedeniyle görüşme odalarında gerçekleştirilmiştir. Salgın nedeniyle bazı öğretmenler uzaktan online görüşme talebinde bulunmuşlardır. Bu yüzden, görüşmelerin bir kısmı uzaktan online olarak gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmeler ses kaydına alınmıştır fakat bazı öğretmenler görüşmenin ses kaydına alınmasına izin vermemişlerdir. Görüşmeler ortalama 30 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Öğretmenler ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler, içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Bauer 'e (2000) göre, içerik analizi yazılı metinlerin sistematik olarak sınıflandırılmasını ve metin birimlerinin sayılmasını içerir. Böylece büyük miktarda materyal, bazı özelliklerine göre kısa bir tanıma dönüştürülür. Görüşme kayıtları araştırmacılar tarafından birkaç defa ayrı ayrı dinlenerek yazılı metin haline getirilmiştir. Araştırmacılar tarafından ayrı ayrı oluşturulan yazılı metinler detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Detaylı analiz sonucu araştırmacıların oluşturduğu yazılı metindeki farklılıklar, kayıtların tekrar dinlenmesi ile giderilmiş ve yazılı metnin son haline ulaşılmıştır. Verilerin analizinde kolaylık sağlaması açısından aynı soruya verilen cevaplar alt alta yazılmıştır. Veri seti birkaç kez okunarak öncelikle kodlar oluşturulmuş, anlam bütünlüğü sağlayan kodların bir araya getirilmesiyle kategori ve temalar oluşturulmuştur. Elde edilen tema ve örüntüler yaşanan olgu ile ilişkilendirilerek açıklaması yapılmıştır. Verilerin analiz sürecinde iki uzmandan geri bildirim sağlanmıştır.

İnandırıcılık ve Etik

Guba'ya (1981) göre, inandırıcılığı artırmanın en önemli yöntemlerden birisi katılımcı kontrolüdür. Bu kapsamda öğretmenler ile yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen veriler öğretmenlere gönderilerek yazılanları kontrol etmeleri istenmiştir. Böylelikle öğretmenlerin söylediği ifadeler ile yazılanlar arasında uyumluluk kontrolü yapılmıştır. Ayrıca, eğitim yönetimi bölümünde bir akademisyen tema ve kodların analizini yapmıştır, böylece iki farklı araştırmacının tespit ettiği kod ve temalar arasında benzerlik analizi yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin kimlikleri deşifre olmaması için gerçek isimleri kullanılmamıştır. Her birine Ö1 ile Ö12 arasında bir kod tanımlanmıştır.

Araştırmanın etik kısmında öğretmenlere çalışmanın gönüllük esası ile yürütüleceği belirtilerek istedikleri zaman görüşmeyi terk edebileceği belirtilmiştir. Öğretmenler araştırmaya kendi rızaları ile katıldıklarını beyan eden aydınlatılmış onam formunu imzalamışlardır. Yine bu kapsamda görüşülen öğretmenlere, elde edilen verilerin güvenli bir şekilde muhafaza edileceği ve üçüncü şahıslarla paylaşılmayacağı açık bir şekilde ifade edilmiştir. Ayrıca Yıldız Teknik Üniversitesi akademik etik kurulundan, araştırma kapsamında verilerin toplanabilmesi için 21.03.2021 tarih ve 2021/01 sayılı etik kurul onayı alınmıştır.

Bulgular

Araştırmada, öğretmenler ile yapılan görüşmeler neticesinde içerik analizi yapılmış ve bunun sonucunda beş tema belirlenmiştir. Bu temalar, sosyal medya araçlarının kullanımı, sosyal medya araçlarının okul ortamında kullanılması, sosyal medya araçlarının okul dışında kullanılması, sosyal medya araçlarının güvenilirliği, sosyal medya araçlarının teknolojik bağımlılığıdır.

Tema 1. Sosyal Medya Araçlarının Kullanımı

Okul yöneticilerinin, yönetmel iletişimde sosyal medya araçlarını kullanmalarına yönelik öğretmenlerin görüşleri, genel olarak olumlu yönler ve olumsuz yönler olmak üzere iki farklı kategoride toplanmıştır. Bu çerçevede oluşturulan kategori ve temalar Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Yönetmel İletişimde Sosyal Medya Kullanımı Temasına İlişkin Kod ve Kategoriler

Kod	Kategori	Tema
İletişimin hız kazanması	Olumlu yönler	Sosyal Medya Araçlarının Kullanımı
Zaman tasarrufu		
Pratik olması		
Bilgiye kolay ulaşım		
İletişimin kolaylaşması		
Liderlik becerisi		
İletişim kazaları	Olumsuz yönler	
İletişimin bozulması		
Çalışanı kullanmaya zorlama		

Olumlu yönler olarak okul müdürü ile öğretmenler arasındaki iletişimin hızlanması, zaman tasarrufu sağlaması ve iletişimin her an yapılabilmesi anlamında pratiklik sağladığı ifade edilmiştir. Ayrıca öğretmenler sosyal medya araçları sayesinde yönetsel iletişimde bilgilere kolaylıkla ulaşabildiklerini belirtmişlerdir. Son olarak öğretmenler, yönetsel iletişimde sosyal medya araçlarının kullanılmasının yöneticilerin liderlik becerilerini olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Diğer yandan öğretmenler olumsuz yönler olarak ise yönetsel iletişimde sosyal medya araçlarının kullanılmasının iletişim kazalarına yol açacağı ve iletişimin olumsuz yönde etkilenip bozulmalara neden olabileceğini ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin sosyal medya araçlarının kullanımı temasına ilişkin söylediği ifadelerden bazıları aşağıdadır:

Çağımızın gereği olarak artık sosyal medya araçları bir gereksinim haline gelmiştir. Bunda en önemli sebep iletişimde hızlı olmaktır. Kalabalık öğretmen kadrolarının olduğu bir ortamda yöneticilerin sosyal medya araçlarını kullanması normaldir. (Ö2)

Bu araçlar yöneticiler açısından büyük kolaylık sağlamaktadır. Üst makamlardan gelen resmi yazı ve haberler sosyal medya ile öğretmenlere duyurulmaktadır. Ayrıca, kurum içi yönetsel sözlü emir ve talimatlar da sosyal medya ile paylaşılmaktadır. Özetle; sosyal medya araçları yönetsel açıdan zamandan tasarruf anlamında büyük kazanç sağlamaktadır. (Ö7)

.....Bu iletişim kanalları genellikle herkesin yorum yapmasına açık şekilde kuruluyor. Bir süre sonra ise amacına hizmet etmeyerek, karşılıklı tartışma ve atışma ortamlarına dönüşüp yöneticiler tarafından öğretmenlerin yazı yazmasına kapatılmaktadır. Çünkü insanlar yüz yüze söyleyemeyecekleri şeyleri, yüz yüze kuramayacakları cümleleri bu ortamlarda kurabilmektedir. Bu da iletişim sorunlarının yaşanmasına ve ilişkilerin bozulmasına neden olmaktadır. (Ö5)

Yönetsel iletişimde sosyal medya araçları kullanıldığı zaman bütün personel bu araçları kullanmaya mecbur bırakılmış oluyor. Akıllı telefonu olmayan (ya da tercih etmeyen), İnternet sıkıntısı yaşayan, ya da kendince önemli sebeplerden sosyal medya hesabı olmayan kişiler bu iletişimin dışında kalmak zorunda kalıyor. Mesela benim instagram hesabım yok ama katılmak istediğim bazı hizmet içi eğitimler instagram üzerinden yapılıyor. Bu yüzden katılamıyorum (Ö9)

Öğretmenler okul müdürlerinin yönetsel iletişimde sosyal medya kullanmalarına sağladığı kolaylıklar nedeniyle olumlu olarak gördüklerini, ancak bu durumun iletişimde birtakım problemlere yol açabileceğini belirtmişlerdir.

Tema 2. Sosyal Medya Araçlarının Okul Ortamında Kullanılması

Araştırmada yer alan öğretmenlerin sosyal medya araçlarının okulda kullanılmasına ilişkin görüşleri fayda sağlama ve zarar verme olarak iki alt kategoride toplanmıştır. Bu tema altında verilen kod ve kategoriler Tablo 3’de gösterilmiştir

Tablo 3. Sosyal Medya Araçlarının Okul Ortamında Kullanılması Temasına İlişkin Kod ve Kategoriler

Kod	Kategori	Tema
Kolaylık sağlaması	Fayda sağlama	Sosyal medya araçlarının okul ortamında kullanılması
İletişimin hızlanması		
Bilgi kirliliğini önlemesi		
İş yükünü azaltması		
İletişim kazaları	Zarar verme	
İletişimin bozulması		
Öğrenciye kötü örnek olma		
Resmîyetinin olmaması		

Öğretmenler, fayda sağlama açısından sosyal medya araçlarının kullanılmasının iletişimde kolaylık sağladığını, kurumda yüz yüze görüşmeye ihtiyaç kalmadan iletişimi hızlandırdığını, tek elden sosyal medya araçları işe bilgiye sahip oldukları için bilgi kirliliğinin önlendiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca sosyal medya araçlarının kullanılması ile bir konu hakkında genel cevap verilebileceğini bu durumunda idarecilerin iş yükünü hafifletebileceğini belirtmişlerdir.

Diğer yandan zarar verme açısından ise, sosyal medya araçlarının kullanılması ile yüz yüze iletişimin azalmasına bağlı olarak iletişim kazalarının yaşanmasına ve iletişimin bozulmasına neden olabileceğini ifade etmişlerdir. Ayrıca ders esnasında yönetim tarafından gönderilen mesajlara bakmak isteyen öğretmenlerin öğrencilere kötü örnek olabileceğini belirtmişlerdir. Son olarak, yönetmel iletişimde kullanılan sosyal medya araçlarının resmiyetinin olmaması öğretmenler tarafından olumsuz bir durum olarak ifade edilmiştir.

Sosyal medya araçlarının okul ortamında kullanılması temasına ilişkin öğretmenlerin görüşlerinden alıntılar aşağıda yer almaktadır:

Daha önceden idareciler duyuruları çıktı alıp kalın bir klasör içinde öğretmenler masasına bırakırdı. Bu klasördeki dosyaları öğretmenler tek tek imzalardı. Burada önemli duyuruların gözden kaçma riski vardı. Sonraları duyurular nöbetçi öğrenciler tarafından dolaştırılıp imzalatılmaya başladı. Yine bazı duyurular gözden kaçırıldı. Çünkü öğrenci o an dersi olmayan öğretmeni bulması zordu. Bazen de dersin ortasında nöbetçi sınıfa gelip imzalatırdı. Bu da dersin bölünmesine dikkatin dağılmasına yol açardı. Whatsapp kullanımı yaygınlaşınca okulunda yaklaşık 7 yıl önce okul whatsapp grubu kuruldu ve duyurular buradan yapılmaya başlandı. Yazılar kâğıt israfı olmaksızın öğretmenlere iletilebildi. Bu çok büyük kolaylık sağladı. (Ö9)

Okul ortamında sosyal medya araçlarının sıkça kullanılmaya başlanması öğretmenler ile eğitim yöneticileri arasında haberleşmeyi hızlarsa da araya örülen duvar vazifesi yapmaya başladı. Yüz yüze ve göz göze iletişimi azalttı. Bazen bir bilgiyi aktarırken kuracağınız cümleler, jest ve mimikler, ses tonu ikna ve inandırıcılık konusunda etkili olabilmektedir. Whatapp yoluyla sadece haberdar edebiliyorsunuz, bilgiyi aktarabiliyorsunuz ancak duyguları yansıtamıyorsunuz. Örneğin bir proje başvurusu veya yarışma duyurusunu whatsapp'tan duyurmak personelin motivasyonu ve öğretmenlerin katılımını sağlamak için tek başına yeterli olmamaktadır. (Ö5)

...eskiden resmi yazılar ya da okul iş ve işlemleri ile ilgili duyurular imza karşılığında öğretmenlere bizzat haber veriliyordu. Ancak sosyal medya uygulamalarının kullanılmaya başlamasıyla gözden kaçan yazılar, ihmal edilen, sonra okurum deyip geçilen duyurular sorunlara sebep olabiliyor. (Ö8)

Sosyal medya araçlarının yönetmel iletişimde okul ortamında kullanılması öğretmenler tarafından olumlu olarak ifade edilmiş, bununla birlikte okul müdürü ile öğretmen arasındaki iletişimde problemler yaratabileceği belirtilmiştir.

Tema 3. Sosyal Medya Araçlarının Okul Dışında Kullanılması

Sosyal medya araçlarının okul dışında kullanılmasına ilişkin öğretmenlerin verdikleri yanıtlara göre faydalı ve zararlı olmak üzere iki kategori belirlenmiştir. Bu tema kapsamında oluşturulan kod ve kategoriler Tablo 4 'de gösterilmiştir.

Tablo 4. Sosyal Medya Araçlarının Okul Dışında Kullanılması Temasına İlişkin Kod ve Kategoriler

Kod	Kategori	Tema
Samimiyeti arttırıyor	Faydalı	Sosyal medya araçlarının okul dışında kullanılması
Zorunluluk		
Bilgi aktarımı		
Özel hayatın ihlali	Zararlı	
Bıkkınlığa yol açıyor		
İletişim becerisi		
Rahatsız edici		

Sosyal medya araçlarının okul dışında kullanımında faydalı olarak gördüklerini ifade eden bazı öğretmenler, okulda göremedikleri öğretmenleri bu sayede gördüklerini ve bu durumun samimiyeti geliştirdiğini belirtmişlerdir. Bu kapsamda yapılan görüşmelerin artık zorunluluk haline geldiğini ve okul dışında da gün içinde gözden kaçmış bazı yazıların gönderilebildiğini ifade etmişlerdir. Diğer yandan bazı öğretmenler ise, sosyal medya araçlarını okul dışında kullanımını zararlı olarak nitelendirmişlerdir. Yapılan yönetsel iletişimin özel hayatın ihlaline yol açtığını, kullanımın fazlalaşmasıyla birlikte bir süre sonra öğretmenlerde bıkkınlığa yol açtığını ve yöneticilerin sosyal medya araçlarını sadece gerektiği zamanlarda kullanma becerisine sahip olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Son olarak bazı öğretmenler mesai saatleri dışında sosyal medya araçlarının yönetsel anlamda kullanılmasını rahatsız edici olarak gördüklerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin bazılarının verdikleri yanıtlar aşağıda yer almaktadır:

...olması gerektiğini düşünüyorum. Arada kutlamalar olması da çalışanlar arasında iletişimi sağladığı için, örneğin Öğretmenler Günü'nde birbirimizin gününü kutlamamız okulda yüz yüze göremediğimiz arkadaşlara ulaşmamızı sağlıyor, samimiyeti arttırıyor. (Ö3)

Unutmayalım ki okul dışında öğretmenin bir aile hayatı ve bir özel hayatı vardır. Çok çok önemli durumlar haricinde (depresyon, sabotaj, doğal afetler vb.) bu türden iletişim araçlarının okul dışında kullanılmasını doğru bulmuyorum ayrıca okul dışında sık sık bu tür iletişim araçlarıyla öğretmenlere mesajların gitmesi öğretmenlerin okul içindeki stresli ortamdan da uzaklaşmasını engeller. Her ne kadar biz öğretmenler evden çıktığımızda okula gidiyoruz desek te (işe gidiyoruz demeyiz) sonuçta okul ortamındaki stresimizi atmak için beynimizi boşalttığımız özel hayatımızda bu türden mesajları almak doğru değildir. (Ö2)

İster yönetici ister öğretmen olsun okul dışına çıktığı zaman işle ilgili tüm durumları okulda bırakmak ister. Çünkü herkesin özel bir hayatı var. Ancak sosyal medya bu açıdan kişilerin kendileriyle kalma, biraz rahatlatma, özgür hissetme gibi insani şeyleri yerle bir edebiliyor. Her an ulaşılabilir olmak insanı sürekli meşgul eden ve yoran bir şey. Sosyal medya kullanımında dengeli olmak ve gerçekten ihtiyaç anında kullanmak çok önemli. Aksi takdirde her şey önemini yitirip sıradanlaşıyor. (Ö6)

Öğretmenlere göre, sosyal medya araçlarının yönetsel iletişimde okul dışında kullanılması iletişim anlamında önemli problemlere yol açtığı ifade edilmiş, bazı öğretmenlere göre ise, içinde yaşanan teknoloji çağında sosyal medya araçlarının kullanılması olumlu olarak yaklaştıkları belirtilmiştir.

Tema 4. Sosyal Medya Araçlarının Güvenirliliği

Sosyal medya araçlarının güvenirliliği temasına ilişkin kodlar ve kategoriye Tablo 5'de yer verilmiştir.

Tablo 5. Sosyal Medya Araçlarının Güvenirliliği Temasına İlişkin Kod ve Kategoriler

Kod	Kategori	Tema
Veriler yabancı ülkelere akıyor	Güvenilir değil	Sosyal Medya Araçlarının Güvenirliliği
İzleniyoruz		
Verilerin izinsiz kullanılabilme ihtimali		
Farklı amaçlarla kullanılabilir		
Veri oluşturup bunları satıyorlar		
Mesajların kayıt altına alınması		
Sosyal ağlar yurt dışı kaynaklı		
Veriler 3. şahısların eline geçebilir		

Araştırmaya katılan öğretmenler yönetmel iletişimde sosyal medya kullanımını farklı sebepler yüzünden güvenilir olarak görmediklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenler bu konuda, sosyal medya araçları ile kullanılan verilerin yurtdışına gittiğini, insanları izlemek amacıyla kullanılabileceğini, sosyal ağların yurt dışı kaynaklı olduğunu, verilerin üçüncü şahısların eline geçebileceği ve izinsiz bir şekilde kullanılabileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler sosyal medyada kullanılan mesajların kayıt altına alındığını ve bunların farklı amaçlarla kullanılabileceğini ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin sosyal medya araçlarının güvenilirliği temasına ilişkin söylediği ifadelerden bazıları aşağıda yer almaktadır:

WhatsApp'ın son zamanlarda kullanıcılarına gönderdiği kullanım koşulundan sonra aslında güvenilir olmadığını da görmüş olduk. Sosyal medyada iz bıraktığımız farkında olarak yaptığımız her şeye, her türlü yazışmaya çok dikkat etmeliyiz. Çok sevdiğim bir söz var. "Ürüne Para Ödemiyorsanız Ürün Sızsınız". Ücretsiz sunulan sosyal medya uygulamaları aslında bizimle ilgili veri oluşturup bunları satıyorlar. Bu da biz insanlar için aslında oldukça korkutucu. Bu sebeple çok dikkatli olmalıyız. İyi niyetle yazdığımız bir şey hiç beklemediğimiz bir anda önümüze çok başka bir niyet ile çıkabilir. (Ö6)

Sosyal medya araçlarının güvenilir olduğunu kesinlikle düşünmüyorum. Özellikle ülkemizin konumunu düşünürsek ve tüm sosyal ağların yurt dışı kaynaklı olduğunu düşünürsek kimse çıkarı olmadan yıllarca kafa yorup yatırım yaptığı bir uygulamayı karşılıksız kullanıma açamaz. Bu sebeptendir ki farkında olalım ya da olmayalım sosyal medya ortamında paylaştığımız hiçbir bilgi veya görüntü güvende değil. Sonuç olarak sosyal medya kullanırken son derece dikkatli ve titiz olmalıyız. (Ö8)

Sosyal medya araçlarını güvenilir bulmuyorum. Önemli bilgilerimiz (T.C. kimlik numarası, ibanno, maaş bilgilerimiz, adresimiz gibi) okul grubunda paylaşılabilir. Bu bilgilerin kötü amaçlı 3. şahısların eline geçmesi sıkıntı olabilir. (Ö9)

Sonuç olarak, çalışmaya katılan öğretmenlerin tamamı sosyal medya araçlarının yönetmel iletişimde kullanılmasını farklı nedenlerden dolayı güvenilir görmediklerini ifade etmişlerdir.

Tema 5. Sosyal Medya Araçlarının Teknolojik Bağımlılığı

Öğretmenler, yönetmel iletişimde sosyal medya kullanımının bağımlılığa etkisini bağımlılık yapıcı ve bağımlılığa etkisiz şeklinde ifade etmişlerdir. Bu kapsamda elde edilen kod ve kategoriler Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6. Sosyal Medya Araçlarının Teknolojik Bağımlılığı Temasına İlişkin Kod ve Kategoriler

Kod	Kategori	Tema
Çok fazla zaman geçiriliyor	Bağımlılık yapıcı	Sosyal Medya Araçlarının Teknolojik Bağımlılığı
Psikolojik rahatsızlıkların tetikleyicisi		
Geri dönüşü olmayan bir hastalık		
Bağımlılık iletişime zarar veriyor		
Sürekli sosyal medyaya bakma isteği		
Telefonlar sürekli elimizde	Bağımlılığa etkisiz	
Bağımlılık kişiye bağlı		
Yerinde kullanım bağımlılık yapmaz		
Yönetsel iletişimde bağımlılık yapmaz		

Öğretmenler sosyal medyanın bağımlılık yapıcı yönü olarak öğretmenlerin sosyal medya araçlarıyla çok fazla zaman geçirdiklerini, bu durumun psikolojik rahatsızlıkların tetikleyicisi olabileceğini, insanlar arasındaki iletişime zarar verdiğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler sürekli telefona bakma isteklerinin oluştuğuna değinmişlerdir. Diğer yandan öğretmenlerin bir kısmı sosyal

medya araçlarının bağımlılığa etkisinin bulunmadığını belirtmişlerdir. Bu duruma göre sosyal medya araçlarının yerinde kullanımının bağımlılık yapmayacağını ifade edilmiştir. Ayrıca bağımlık kişiye bağlı olarak değişmektedir.

Sosyal medya araçlarının teknolojik bağımlılığı temasına ilişkin öğretmenlerin görüşlerinden alıntılar aşağıda yer almaktadır:

Zaten çoğu öğretmen bağımlı bence. Okul işleri olmasa bile ekran süresi günlük 3 saatin altına düşmüyor diye tahmin ediyorum. YouTube burada süreyi en çok artıran araç. O da çok kullanışlı, zengin ve kaliteli içeriğe sahip olduğu için. (Ö1)

Yönetsel iletişimde sosyal medya araçlarının tek başına bağımlılık yaratacağını düşünmüyorum. Günlük hayatta farklı mecralarda sosyal medyanın yoğun ve gereğinden fazla kullanımından kaynaklı ortaya çıkan bağımlılığa küçük bir katkı yapabilir. (Ö11)

Artık en küçük aile toplantılarında dahi ailenin en küçük fertleri dahi sosyal medya kullandığı için bu geri dönüşü olmayan bir hastalık haline geldi. Anneler-babalar iş görüşmelerini, çocuklar okul işlerini bahane ederek sosyal medyanın da tutsağı olup çıktı. (Ö4)

Yönetsel iletişim tartışmasız olarak zaruri bir ihtiyaçtır fakat bunu tamamını WhatsApp üzerinden sağlıyor olmak bağımlılığa davetiye çıkarmak anlamına gelebileceği gibi yüz yüze iletişimi de ortadan kaldırma ihtimalini içermektedir. Bir süre sonra insanlar iki ayrı büyük problemle yüzleşmek zorunda kalacaklar birincisi yazının soğuk dilinden dolayı mimiklerin ses tonunun ve duyguların aktarılmadığı iletişim kararları içerisinde bir türlü kendilerini doğru ifade edemiyor olmanın acısını yaşayacaklar ve sürekli iletişim kazalarına davetiye çıkaracaklar. İkincisi ise insanlar artık birbirlerinin yüzlerine birbirlerinin gözlerine bakarak konuşma cesaretini kaybedecekler. Söylemek yerine yazı vermek daha kolay hale gelecek ve bu da iletişimin pratikliği kisvesi altında gerçek iletişime büyük bir darbe vuracak. (Ö12)

Sonuçta öğretmenler sosyal medya araçlarının yönetsel iletişimde kullanılmasının önemli ölçüde bağımlılığa neden olabileceğini, bazı öğretmenler ise bu şekilde sosyal medya araçlarının kullanılmasının bağımlılığa etki etmeyeceğini belirtmişlerdir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, okul yöneticilerinin yönetsel iletişimde sosyal medya araçlarının kullanımına ilişkin öğretmenlerin görüşleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Öğretmenler, okul yöneticilerin yönetsel iletişimde sosyal medya araçlarının kullanmalarını iletişimde hız sağlaması, kolaylık sağlaması ve iletişimin kolaylaşması gibi nedenlerden dolayı olumlu olarak gördüklerini ifade etmişlerdir. Diğer yandan öğretmenlerin bir kısmı iletişim kazalarına yol açması ve iletişimin bozulması gibi nedenlerden dolayı sosyal medya araçlarının kullanımını olumlu karşılamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu bulgulara dayanarak sosyal medya araçlarının okul yöneticileri tarafından kullanılması, sağladığı faydalar nedeniyle yönetsel iletişimde olumlu sonuçlar meydana getirdiği tespit edilmiş ancak bununla beraber bir takım iletişim sorunlarına da yol açtığı tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre öğretmenlerin, sosyal medya araçlarının okul müdürleri tarafından yönetsel iletişimde kullanmalarına sağladığı faydalar nedeniyle olumlu yaklaştıkları söylenebilir. Fakat bununla birlikte sosyal medya araçlarının yönetsel iletişimde okul müdürleri tarafından kullanılması birtakım problemlere yol açtığı da söylenebilir. Çalışır 'a (2015) göre, sosyal medya araçları kişiler arası iletişime hem olumlu hem de olumsuz yönde etkisi bulunmaktadır. Vural ve Bat' a (2010) göre, sosyal medya araçları hızlı ve etkili bir şekilde iletişime imkân sağlamaktadır. Bununla birlikte Kocabaş'a (2016) göre ise, sosyal medya araçlarıyla yapılan iletişim yüz yüze iletişimin yerine tutmamaktadır ve güvenlik açısından olumsuz sonuçlara sebep olabilmektedir.

Sosyal medya araçlarının yönetsel iletişimde okul ortamında kullanılmasına ilişkin bulgular incelendiğinde sosyal medya araçlarının yönetsel iletişimde kolaylık sağladığı ve iletişimi hızlandığı

tespit edilmiştir. Baruah'a (2012), göre sosyal medya araçları iletişim sağlamak, kişileri organize etmek ve bilgileri yaymak için basit ve ucuz yollar sağlamaktadır. Billington and Billington (2012) ise, sosyal medya araçlarının işletmelerce iletişim sağlama ve duyurularda bulunmak gibi nedenlerle talep gördüğünü belirtmiştir. Diğer yandan Vural ve Bat (2010) göre sosyal medya, katılımcılarını iletişim kurma konusunda cesaretlendirmektedir. Araştırma bulgularına göre, sosyal medya araçlarının okul ortamında kullanılmasının olumlu olduğu gibi olumsuz olaylara da sebep olduğu anlaşılmıştır. Araştırmada bazı öğretmenlerden elde edilen bulgulara göre, sosyal medya araçlarının yönetmel iletişimde okul ortamında kullanılması yüz yüze iletişimi azalttığı, bu durumun ise iletişim kazalarına yol açtığı ve okul yönetimi ile öğretmenler arasında iletişimin bozulmasına neden olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmenlere göre sosyal medya araçlarının yönetmel iletişimde okul dışında kullanılmasına ilişkin bulgular incelendiğinde ise, sosyal medya araçlarının samimiyeti arttırarak iletişime olumlu yansıdığı ve yönetmel iletişimde okul dışında da kullanımının zorunlu hale geldiği tespit edilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, bu anlamda sosyal medya araçlarının yönetmel iletişimde okul dışında mesai saatleri dışında kullanılması öğretmenler tarafından olumlu karşılandığı söylenebilir. Erkek 'e (2016) göre sosyal medya araçları, zaman ve mekân sınırlaması olmaksızın iletişim ortamı sunan iletişim araçları haline gelmiştir. Diğer yandan öğretmenlerin görüşlerine göre, sosyal medya araçlarının okul dışında veya mesai saatleri dışında kullanılması rahatsız edici ve özel hayatın ihlali olarak görülmüştür. Bu duruma göre ise, okul dışında sosyal medya araçlarının okul dışında kullanılmasının olumlu yanları olduğu gibi iletişimde problemlere yol açtığı söylenebilir. Bu sonucu destekler nitelikte araştırmalara bakıldığında, Ayyagari, Grover and Purvis'e (2011) göre, yöneticilerin iş saatleri dışında bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmaları çalışanların stres düzeylerini arttırmaktadır.

Araştırma bulgularına göre, sosyal medya araçlarının yönetmel iletişimde kullanılması, öğretmenler tarafından verilerin başka amaçlar için kullanılabilme ve verilerin yurt dışına gidebilme ihtimali gibi nedenlerden dolayı güvenilir bulunmamıştır. Bu duruma göre, öğretmenlerin sosyal medya araçlarının kullanımı konusunda azami derecede güvenlik kaygılarının olduğu anlaşılmıştır. Nadaraja and Yazdanifard'a (2013) göre, sosyal medya araçlarını kullanmak kurumlar için gizlilik ve veri güvenliği gibi sorunlara yol açmaktadır. Benzer şekilde Drahošová and Balco (2017), yaptıkları araştırmalarında sosyal medya kullanımının dezavantajlarını internet bağımlılığı ve güvenlik eksikliği olarak tespit etmişlerdir.

Sosyal medya araçlarının yönetmel iletişimde bağımlılığa etkisine ilişkin bulgular incelendiğinde, sosyal medya araçlarının bağımlılığı arttırdığı, bu durumun ise iletişimin bozulmasına ve çeşitli psikolojik rahatsızlıklara sebep olabileceği tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre, sosyal medya araçlarının yönetmel iletişimde kullanılması sosyal medya bağımlılığını arttırdığı ve beraberinde birtakım problemlerin yaşanmasına sebep olduğu söylenebilir. Gazi, Çetin ve Çakı (2017) benzer şekilde, yaptıkları araştırmalarında sosyal medya araçlarını fazla kullanmanın bağımlılığı arttırdığını tespit etmişlerdir. Savcı ve Aysan'a (2017) göre, teknolojik bağımlılıklar, kişiler arası iletişimde çatışma yaşanmasına sebep olmaktadır. İliş ve Gülbahçe'de (2019) yaptıkları araştırmalarında, sosyal medya bağımlılığı arttıkça iletişim becerilerinin azaldığını tespit etmişlerdir. Diğer yandan Sağar, (2019) yaptığı araştırmasında ise yetişkinlerin sosyal medya bağımlılığının genel anlamda düşük düzeyde olduğunu tespit etmiştir.

Sonuç olarak, yönetmel iletişimde sosyal medya araçlarının okul yönetimleri ve öğretmenler tarafından kaçınılmaz olarak kullanıldığı ve bu durumun yönetmel iletişimde önemli kolaylıklar sağladığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte sosyal medya araçlarının kullanımı ile yönetmel iletişimde problemlerin de ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Oluşan problemlerin çözümü noktasında birtakım

adımların atılması gereklidir. Araştırma sonucunda şu öneriler geliştirilmiştir.

Teknoloji ve internet dünyasının sürekli geliştiği bir dünyada sosyal medya araçlarının iletişimde pratiklik ve hız anlamında önemli kazanımlar sağladığı aşikârdır. Okul yönetimleri, zamanın çok kıymetli olduğu bir süreçte okul öğretmenleriyle sosyal medya araçları ile iletişim sağlama yoluna gitmektedirler ve whatsapp benzeri sosyal medya araçlarını yaygın bir şekilde kullandıkları görülmektedir. Burada en önemli sorunların başında güvenlik kaygılarının oluşması ve sosyal medya araçlarının kullanımı konusunda resmi bir çerçevenin çizilmemiş olması gelmektedir. Bu noktada Millî Eğitim Bakanlığı tarafından okullarda yönetsel iletişimde whatsapp benzeri sosyal medya araçlarının kullanılmasının resmi olarak çerçevesi çizilmelidir. Yayınlanacak resmi yazı ya da genelge ile okul idaresi ve öğretmenler arasında iletişimde hangi şartlarda sosyal medya araçlarının kullanılabileceği ya da kullanılamayacağı açık bir şekilde ifade edilmelidir.

Sosyal medya araçlarının kullanılması durumunda, güvenilirlik kaygılarını asgari düzeyde tutabilmek amacıyla yerli yazılıma sahip sosyal medya araçları tercih edilmelidir. Güvenlik açısından diğer bir husus ise, zaman zaman sosyal medyada bakanlık tarafından gönderildiği iddia edilen ve aslı olmayan resmi yazıların geçerliliğinin önüne geçmek, aynı zaman da oluşabilecek bilgi kirliliğini önlemek amacıyla yasal düzenleme getirilmelidir.

Diğer yandan bakanlık, okul idaresi ve öğretmenler arasındaki yönetsel iletişimi güçlendirmek için var olan sistemlerinde güncellemeler yapmalıdır. Örneğin öğretmenler, Doküman Yönetim Sistemleri (DYS)'de sisteme tanımlanabilmeli ve okul yönetimi toplu olarak öğretmenlere yazı veya mesaj gönderilebilmelidir.

Okul müdürleri, yönetsel iletişimde sosyal medya araçlarını kullanırken zaruri ve acil durumlar haricinde öğretmenlerin özel yaşamlarına gerekli hassasiyeti göstermeli, mesai saatleri dışındaki sosyal medya iletişimini asgari düzeyde tutmaya özen göstermelidirler.

Sosyal medya konusu bakanlığın hizmet içi eğitim programlarında yer almalıdır. Bu kapsamda öğretmenlere ve yöneticilere, sosyal medyayı etkin ve bilinçli kullanabilmeleri adına sosyal medya kullanımı hakkında hizmet içi eğitimler ve seminerler verilmelidir.

Son olarak sosyal medya araçları, yönetsel iletişimde tek ve alternatifsiz iletişim aracı olarak görülmemelidir. Olayın niteliğine, yapılacak bilgilendirmenin içeriğine ve önemine göre uygun iletişim şekli ve iletişim kanalı seçilmeli, bu sayede olası iletişim sorunlarının önüne geçilmelidir. Örneğin MEB (2015) ortaöğretim kurumları yönetmeliğine göre, öğretmenlerin okutacakları haftalık ders programı okul müdürünün onayı ile imza karşılığı öğretmenlere tebliğ edilmesi gerekmektedir. Böyle bir durumda okul yöneticisinin whatsapp vb. sosyal medya araçları ile ders programını öğretmene iletmesi gerek yasal gerekse iletişimsel olarak olumsuz sonuçlar doğurabilir.

KAYNAKÇA

- Alibec, C., & Sirbu, A. (2019). Managerial communication in english. *Scientific Bulletin" Mircea cel Batran" Naval Academy*, 22(1), 1-5.
- Ayyagari, R., Grover, V., & Purvis, R. (2011). Technostress: technological antecedents and implications. *MIS Quarterly*, 35(4), 831-858.
- Bell, R., & Roebuck, D. (2015). An increasing usefulness for managerial communication research on the main topics of management. *Journal of Management Policy and Practice*, 16(2), 71-108.
- Bauer, M. W. (2000). Classical content analysis: A review. In M. W. Bauer & G. Gaskell (Eds.), *Qualitative researching with text, image and sounds* (pp. 131-151). London, UK: Sage.
- Baruah, T. D. (2012). Effectiveness of social media as a tool of communication and its potential for technology enabled connections: A micro-level study. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 2(5), 1-10.

- Billington, M. G., & Billington, P. J. (2012). Social Media Tools for Leaders and Managers. *Journal of Leadership, Accountability and Ethics*, 9(6), 11-19.
- Bryer, T. A., & Zavattaro, S.M. (2011). Social Media and Public Administration: Theoretical Dimensions and Introduction to Symposium. *Administrative Theory & Praxis*, 33(3), 325-340.
- Cox, D., & McLeod, S. (2014). Social media strategies for school principals. *NASSP Bulletin*, 98(1), 5-25.
- Creswell, J. W. (2002). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative* (pp. 146-166). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Çalışır, G. (2015). Kişilerarası İletişimde Kullanılan Bir Araç Olarak Sosyal Medya: Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *NWSA: Humanities*, 9(6), 115-144.
- DeMarrais, K. (2004). Qualitative interview studies: Learning through experience. In K. deMarrais & S. D. Lapan (Eds.), *Foundations for research: Methods of inquiry in education and the social sciences* (pp. 51-68). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Drahošová, M. and Balco, P. (2017). The Analysis of Advantages and Disadvantages of Use of Social Media in European Union. *Procedia Computer Science*, 109, 1005-1009.
- Erkek, S. (2016). Kamu Kurumlarında Sosyal Medya Kullanımı: Sağlık Bakanlığı Örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (35), 141-150.
- Feyzioğlu, B.İ. (2016). *Eğitimde sosyal medyanın kullanılmasına ilişkin okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşleri*. Yayımlanmamış yüksek lisan tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Afyon.
- Gazi, M. A., Çetin, M. ve Çakı, C. (2017). "The research of the level of social media addiction of university students". *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(2), 549-559.
- Guba, E.G. (1981). Criteria for assessing the trustworthiness of naturalistic inquiries. *Educational Resources Information Center Annual Review Paper*, 29(2), 75-91.
- İliş, A., Gülbahçe, A. (2019). Sosyal Medya Bağımlılığı ile İletişim Becerileri Arasındaki Yordayıcı İlişkinin İncelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, (78), 45-60.
- Joosten, T. (2012). *Social media for educators: Strategies and best practices*. Hoboken, NJ, USA: Jossey-Bass.
- Kocabaş, İ. (2016). Halkla İlişkiler Aracı Olarak Sosyal Medya: Arçelik ve Bosch Markalarının Kurumsal Facebook ve Twitter Hesapları Üzerine Bir İnceleme. *Selçuk İletişim*, 9 (2), 69-91.
- Kocel, T. (2013). *İşletme yöneticiliği*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Labuschagne, A. (2003). Qualitative research: Airy fairy or fundamental?. *The qualitative report*, 8(1), 100-103.
- Lunenburg, F. C. (2010). Communication: The process, barriers, and improving effectiveness. *Schooling*, 1(1), 1-10.
- Mathers, N. J., Fox, N. J., & Hunn, A. (1998). *Using interviews in a research project*. NHS Executive, Trent
- MEB. (2015). *Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği*. Erişim Tarihi :20 Mart 2021, http://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_11/01062228_meb_ortaogretim_kurumlari_yonetmeligi_28_10_201629871.pdf
- Menteşe, M. (2013). *Sosyal Medya Ortamı ve Araçlarının Eğitimde Kullanımına İlişkin Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Görüşleri*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Nadaraja, R., Yazdanifard, R. (2013). Social Media Marketing: Advantages and Disadvantages. *Center of Southern New Hampshire University*, s. 1-10.
- Pauley, J. A. (2010). *Communication: The key to effective leadership*. Milwaukee, WI: ASQ Quality Press.
- Raush, E. R. (2011). *Social Media: Revolutionizing the Business World*.

- Ruleman, A. B. (2012). Social media at the university: A demographic comparison. *New Library World*, 113(7/8), 316–332.
- Sağar, M. E. (2019). Yetişkin Bireylerde Sosyal Medya Bağımlılığının İrdelenmesi. *Sağlık Bilimlerinde Eğitim Dergisi*, 2(1), 29-42.
- Savcı, M. ve Aysan, F. (2017). Teknolojik bağımlılıklar ve sosyal bağıllık: İnternet bağımlılığı, sosyal medya bağımlılığı, dijital oyun bağımlılığı ve akıllı telefon bağımlılığının sosyal bağıllığı yordayıcı etkisi. *Düşünen Adam*, 30(3), 202-216.
- Şahin, M. (2017). *Okulun çevre unsuru olarak sosyal medyaya ilişkin yönetici, öğretmen ve veli görüşleri*. Yayımlanmamış doktora tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Özmen, F., Aküzüm, C., Sünkür, M., & Baysal, N. (2011). Sosyal Ağ Sitelerinin Eğitsel Ortamlardaki İşlevselliği, 6th International Advanced Technologies Symposium (IATS'11), 16-18 Mayıs, Elâzığ.
- Vural, B. A. ve Bat, M. (2010). Yeni bir iletişim ortamı olarak sosyal medya : Ege üniversitesi iletişim fakültesine yönelik bir araştırma. *Journal of Yaşar University*, 5(20), 3348-3382.
- Williams, D. L., Crittenden, V. L., Keo, T. and McCarty, P. (2012). The use of social media: An exploratory study of usage among digital natives. *Journal of Public Affairs*, 12 (2), 127-136.